ISSN 1222-5843

Cenăzeanul

asociația culturală concordia cenad

Periodic de opinie și informare socio-culturală • Anul XIV (2006) • Nr. 4

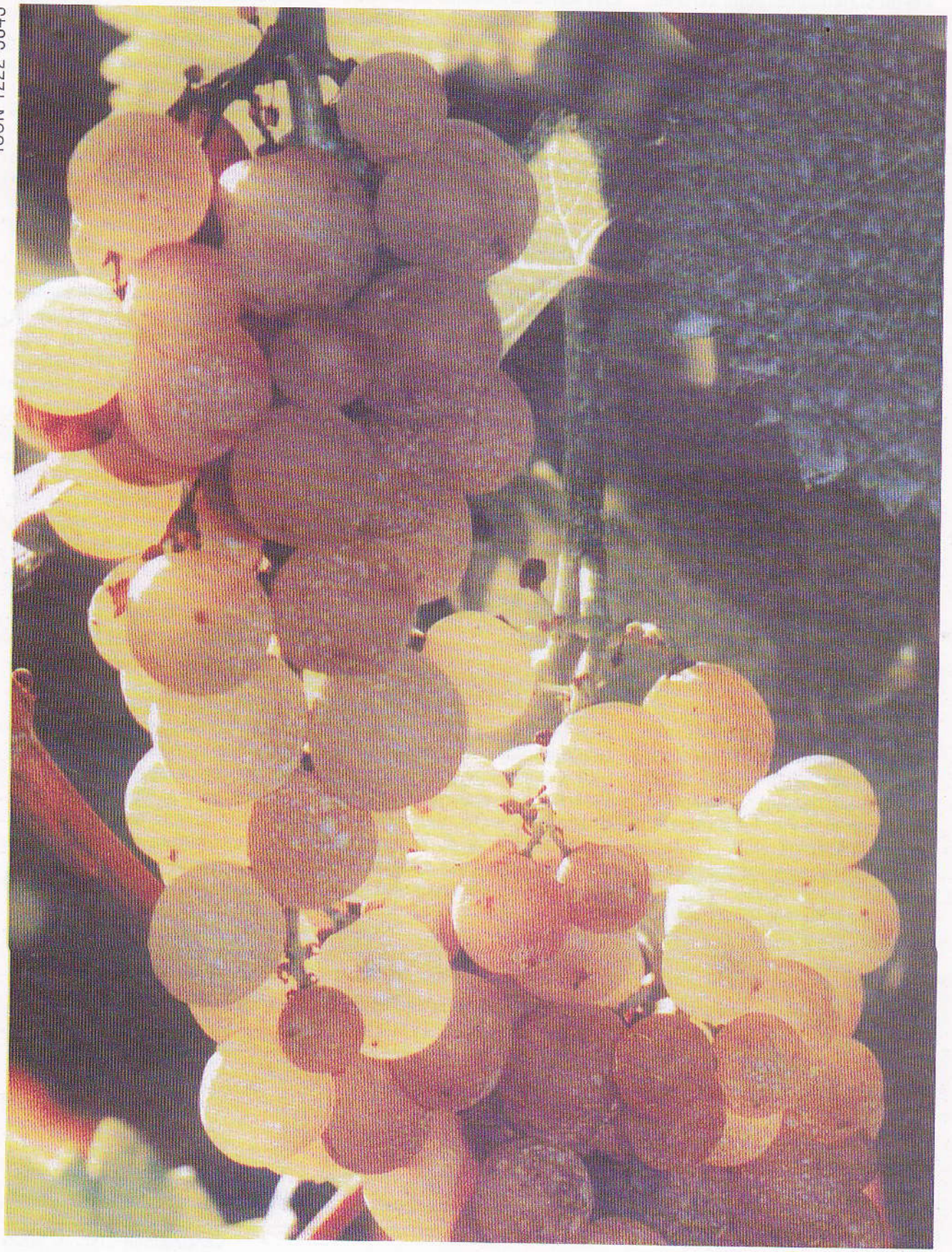

Isus, prietenul nostru

S-au scris foarte multe cărți despre învățătura lui Isus, aceasta pentru a înțelege mai bine creștinismul. De multe ori însă este de ajuns să citim cuvintele lui Isus: „Cum m-a iubit pe mine Tatăl așa v-am iubit și Eu pe voi. Rămâneți în dragostea mea." (Ioan 15,9)

Din aceste cuvinte ne dăm seama că Isus nu de aceea ne iubește pe noi, pentru că suntem vrednici de iubirea Lui.

Nașterea, minunile, învățătura, moartea pe cruce, toate sunt motivate de iubirea Tatălui. El dă bunătatea, dreptatea, frumusețea Tatălui celor care Îl urmează. Isus este acela care face primul pas, dorind ca dragostea Dumnezeiască să ne atragă și să ne îmbogățească.

Ne putem închipui bucuria nemărginită a apostolilor când Isus îi numește pe ei prietenii Lui. A exprimat aceasta nu doar prin cuvinte, ci și prin fapte. Dragostea lui Isus a fost aceeași chiar și atunci când a văzut slăbiciunile lor. Este adevărat că de multe ori au fost dojeniți. Din aceasta ei și-au dat seama: cu cât iubesc mai mult pe cineva, cu atât pretențiile sunt mai mari.

Diferența dintre ei și Isus este mare: ei sunt niște oameni simpli, pescari cu năzuințe pământești, Isus este însă Fiul lui Dumnezeu, izvor dătător de viață. Cu toate acestea, Isus le întinde mâna, vrea să-i ridice, pentru ca și apostolii să vadă viața cu totul altfel. În prietenie, voința tuturor trebuie să fie aceeași. Dragostea este singura punte care trece peste diferențele dintre noi și ne unește. Uneori se întâmplă să primim cuvinte de laudă de la personalități ale vieții cotidiene, și aceasta nu pentru apartenența noastră la un grup, ci pentru simplul fapt că

devotamentul și dragostea sunt fundamentul oricărei prietenii.

Pe oameni îi leagă diferite sentimente; cea mai puternică este dragostea, este mai puternică decât legăturile de rudenie sau de sânge. Ce trist este că noi, oamenii, nu îndeplinim dorința lui Isus: „Așa să vă iubiți unul pe altul cum v-am iubit Eu!" Dragostea noastră este impură, are piedici atât în interior, cât și în exterior. De multe ori suntem dezamăgiți de prietenii noștri. Pe bună dreptate spunea poetul Ovidiu: „Atâta timp cât ești norocos, vei avea mulți prieteni!" Dar, chiar dacă mai puțini, sunt și prieteni adevărați. Firește, prietenia se leagă pe anumite criterii și între oameni cu aceeași mentalitate, dar se poate întâmpla și invers, și atunci devin asemănători acelora cu care s-au împrietenit.

Este important să avem aceleași gânduri, aceeași credință și același entuziasm. Voința noastră trebuie adusă la un numitor comun. Iubirea de sine de multe ori îndeamnă: facă-se voia mea. Contrar acestei gândiri, Isus a făcut voia Tatălui. De multe ori auzim despre oameni care au avut în fața lor o carieră atrăgătoare și care au renunțat la ea pentru familie sau pentru alte țeluri. Sunt exemple vii ale prieteniei, iubirii și dăruirii.

Aceasta ne învață pe noi Isus, care și-a dăruit viața pentru noi.

Pentru un creștin adevărat, prietenia este ceva sfânt. Cea mai sfântă este prietenia lui Isus: pe El putem conta oricând și în orice situație.

Prietenia trebuie să fie reciprocă, aceasta așteaptă de la noi Isus. Așa cum El a fost deschis, așa trebuie să fim și noi. Prietenia lui Isus este asemenea luminii.

Să fim și noi oameni prietenoși, cu mintea luminată și cu sufletul mare!

Pr. DANIEL GROZA

Publicația noastră „trăiește" prin contribuția următorilor iubitori ai Cenadului: Crăciun Nicolae – primar, Ștefanovici Vasa – viceprimar, Radu Ioan – secretar, Anuichi Carmen, Bălan Gheorghe, Bornea Pavel, Cimpoacă Emanuel, Fodor Francisc, Ivașcu Gheorghe, Rânciog Teodor, Saraficean Vasile, Sivacichi Dimitrie, Stancu Emilia, Suciu Virgil, Târziu Vasile Lucian, Văcar Nicolae Cornel – consilieri.

Apariția publicației este sponsorizată de Consiliul Local Cenad

PUBLICAȚIE EDITATĂ SUB EGIDA ASOCIAȚIEI CULTURALE „CONCORDIA" CENAD

COLEGIUL DE REDACȚIE: GHEORGHE ANUICHI, GHEORGHE DORAN, FRANCISC FODOR, DANIEL GROZA, GEORGE IVAȘCU, IOAN RADU, ION SAVU

Adresa redacției: Cenad, nr. 709 A; telefon: (0256) 37 48 78

Tehnoredactare: Dorin Davideanu
Tiparul executat la
TIPOGRAFIA MARINEASA
Timișoara, str. Mureș nr. 34
Tel. 0256.272.379

Învățământ de calitate la sate

În școlile din mediul rural este în plină desfășurare Proiectul pentru Învățământul Rural, finanțat de Banca Mondială, Guvernul României și comunitățile locale. Început în 2003, el se va finaliza în 2009 și se va derula pe parcursul a câte unui semestru, în fiecare școală din mediul rural.

Beneficiarii direcți ai Proiectului sunt toți elevii și toate cadrele didactice din mediul rural, autoritățile și comunitățile locale, furnizorii de programe de formare, precum și factorii de decizie.

Scopul și obiectivele lui generale vizează îmbunătățirea accesului la educație de calitate pentru elevii din mediul rural (în vederea egalizării șanselor cu cei de la oraș), exprimată prin rezultate mai bune la testele naționale, printr-un procent mai mare de promovabilitate a anului de studiu, de absolvire a scolii frecventate și de înscriere în cicluri superioare de învățământ.

Pornind de la obiectivele pe care și le-a propus, Proiectul pentru Învățământul Rural este structurat pe patru componente. Prima dintre ele se referă la îmbunătățirea activităților de predare-învățare prin dezvoltarea componentelor profesionale ale cadrelor didactice, precum și prin îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a procesului de învățământ în școlile din mediul rural (învățători și profesori bine pregătiți, manuale și mijloace de învățământ, utilități școlare etc).

A doua componentă urmărește îmbunătățirea parteneriatului comunitate-școală, în direcția stimulării școlilor și comunităților locale pentru un parteneriat activ și a întăririi responsabilității față de performanța școlară, printr-o multiplicare a canalelor de comunicare dintre școală, autorități locale și comunitate.

Penultima componentă are în vedere întărirea capacității de monitorizare, evaluare și elaborare de politici

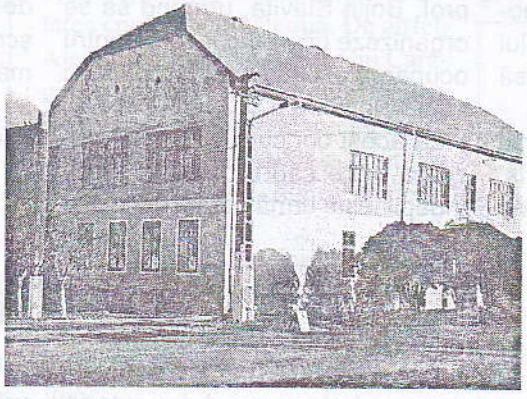

educaționale, astfel încât factorii de decizie, ca și toți cei interesați și implicați în domeniul educațional, să aibă o perspectivă cât mai precisă asupra sistemului de învățământ și de formare profesională a cadrelor didactice.

Obiectivul componentei patru îl reprezintă asigurarea capacităților de implementare, monitorizare și evaluare a proiectului (UJIP).

În cadrul acestui proiect, un accent deosebit se pune pe Programul de dezvoltare profesională a cadrelor didactice din mediul rural, pe baza activității proprii desfășurate în școală. Dacă până acum se făceau periodicele reciclări ale dascălilor, axate pe predarea acelorași cunoștințe dobândite de către cursant într-o instituție de formare inițială (liceu pedagogic, facultate), acest Program aduce schimbări conceptuale și practice bazate pe identificarea de către fiecare dascăl a nevoilor de formare și a priorităților de dezvoltare profesională, prin atingerea țintelor propuse și asumate în cadrul Planului personal de dezvoltare. În acest mod vor fi abordate, pe lângă modulele de bază ale Programului (predarea interactivă centrată pe elev, evaluarea continuă a activității la clasă, cunoașterea elevilor, adaptarea curriculumului la mediul rural) și module specifice: utilizarea calculatorului în școală, recuperarea rămânerilor în urmă, predarea simultană etc.

Astfel, cadrele didactice vor fi stimulate în direcția inovației, în căutarea de soluții la probleme, întărindu-li-se sentimentul de posesori ai unor noi metode de predare, dobândite ca urmare a perfecționării lor profesionale.

Înv. LILIANA MICU
Școala generală Saravale

(Continuare în p. 4)

Coboară, Duhule Sfânt!

Darul deosebit al Duhului Sfânt, promis de către Domnul nostru Isus Cristos Apostolilor și revărsat asupra lor în ziua de Rusalii, prin sacramentul Confirmațiunii a fost dăruit de către înșiși Apostolii și urmașii lor, Episcopii, și acelora care au primit botezul.

Prin acțiunea proprie a acestei Taine, viața creștină este astfel desăvârșită, încât credincioșii, întăriți cu putere de sus, să devină martori sinceri ai lui Cristos prin cuvintele și faptele lor și să fie tot mai sfânt uniți cu Biserica.

Pe data de 23 iulie, 43 de tineri din Cenad au primit Taina Sfântului Mir. Liturghia solemnă a fost oficiată de către Msgr. Vicar General Bocskei Laszlo.

Primenire la Şcoala generală

Cel care trece prin centrul comunei noastre a putut observa, în ultimii ani, o rodnică activitate a edililor comunali – Consiliul local şi Primăria comunei – în ceea ce priveşte întreţinerea tuturor localurilor de interes public. Astfel s-a modernizat localul Şcolii generale, vizavi de Biserica catolică, transfomându-se într-o grădiniţă modernă, cu toate dotările necesare la nivelul cerinţelor europene.

La fel, localul fostei grădiniţe, de lângă muzeul comunal, a fost renovat, pentru ca trei clase ale ciclului primar de la Şcoala generală să funcţioneze normal.

Şcoala generală din centrul comunei a primit un nou acoperiş, s-au montat geamuri termopane peste tot, urmând ca în viitor să fie tencuit întregul exterior, lucrare în curs de realizare. În aceste lucrări a fost cuprinsă şi clădirea mică, alăturată şcolii.

Dar iată că nu numai exteriorul Şcolii generale se primeneşte.

Expirându-i mandatul de directoare în luna iunie a acestui an doamnei directoare prof. Clişic Marioara, Inspectoratul Scolar Judeţean Timiş a numit prin delegaţie un nou director interimar în persoana doamnei prof. Bojin Slavița, urmând să se organizeze un nou concurs pentru ocuparea acestui post, probabil în luna noiembrie a.c.

La acest concurs se poate prezenta orice cadru didactic, dacă îndeplineşte următoarele condiţii:

- are promovat examenul pentru gradul didactic II;
- este titular la şcoala respectivă;
- are o vechime în învăţământ de minimum 5 ani.

Schimbarea din funcţie a unei persoane dovedeşte o dată în plus că nimeni nu e bătut în cuie în postul respectiv. Iar schimbarea doamnei prof. Clişic Marioara s-a produs onorabil, la încheierea mandatului, şi nu pentru incompetenţă.

Dorim actualei directoare (prin delegaţie) să conducă destinele şcolii din comună şi să cunoască mai bine cerinţale părinţilor, pe care să şi-i facă sprijin de nădejde şi adevăraţi colaboratori.

GHEORGHE DORAN

Învăţământ de calitate la sate

(Urmare din p. 3)

Programul de formare este oferit tuturor cadrelor didactice din şcoală, calificate şi necalificate deopotrivă, cu participarea a doi mentori care, alături de Centrul Mobil de Resurse (dotat cu toate mijloacele materiale necesare unui proces eficient), îşi vor aduce contribuţia la implementarea programului. Formarea şi mentoratul profesional vor constitui un sprijin direct pentru profesori şi învăţători, pentru ceea ce aceştia încearcă să realizeze la clasă.

Acestea toate se vor reflecta şi în tematica sesiunilor de formare directă, stabilită de către mentori pe baza meniului individual de module de curs, alcătuit de către fiecare cadru în parte. Modulele neacoperite vor fi studiate individual prin consultarea broşurilor, vizionarea de casete video sau C.D.-uri. Pe lângă sesiunile de formare directă (la care participă toate cadrele şi cei doi mentori), programul cuprinde: proiectarea de activităţi şi aplicarea la clasă a cunoştinţelor noi, dobândite prin program (asistate de mentor şi la distanţă), interasistenţe între colegi, discutarea lecţiilor cu mentorii şi cu colegii, participarea la alte activităţi metodice în cadrul Proiectului pentru învăţământ rural, crearea de materiale didactice etc.

Activităţile de dezvoltare profesională se vor desfăşura individual (ex. studiu şi reflecţie personală), prin discuţiile între profesori, ori de câte ori este cazul, şi prin lucru în echipe. Identificate iniţial şi concretizate prin dezvoltarea unor componente pedagogice şi metodologice cum sunt: învăţarea prin cooperare, activităţi pe grupuri mici de elevi, adaptarea metodelor şi materialelor în funcţie de nivelurile şi stilurile de învăţare diferite ale elevilor, utilizarea unei game variate de instrumente de evaluare, stimularea gândirii independente a elevilor, identificarea elevilor care au nevoie de atenţie suplimentară pentru recuperarea rămânerilor în urmă, adaptarea curriculumului la specificul mediului rural, utilizarea calculatorului şi a internetului în procesul de învăţământ etc.

De asemenea, trebuie menţionat faptul că această îmbunătăţire a activităţilor de predare-învăţare le este oferită cadrelor didactice prin activităţi desfăşurate în localitate, respectiv în şcoală (nu necesită deplasări). S-a creat astfel, prin acest program, o posibilitate de formare continuă (o pregătire mai bună) a cadrelor din mediul rural. Alături de obiectivele educaţionale de mai sus, succesul Proiectului pentru învăţământ rural va fi reflectat şi în asigurarea condiţiilor minime şi a materialelor necesare şcolilor, în îmbunătăţirea relaţiilor între şcoală şi comunitatea locală, în întărirea capacităţii de monitorizare, evaluare şi elaborare de politici educaţionale prin crearea Bazei Naţionale de Date privind Educaţia, la elaborarea indicatorilor naţionali ai educaţiei şi la realizarea evaluării naţionale a învăţământului obligatoriu.

VITRINA CU CĂRȚI

Alexandru Jurcan ~ «Cocoșul și cocoașa»

În urmă cu trei ani publicam în „Cenăzeanul" o proză scurtă semnată de Alexandru Jurcan, frecvent colaborator al publicației noastre.

Prezența sa în comună (și ea a existat!) poate nu a fost remarcată de cenăzeni, deoarece firea tăcută și retrasă a celui despre care scriem

mai jos a umbrit puțin evenimentul, eclipsându-l pe autor. În schimb, scrierile sale, versuri sau proză, l-au impus atenției cititorilor publicației noastre.

Schița scrisă de Alexandru Jurcan și publicată de noi, intitulată ***Cocoșul și cocoașa***, a surprins cititorii prin limbajul puțin dialectal, folosit cu măiestrie și pus în gura personajului principal Jojolica. La fel, a impresionat plăcut puterea de reliefare a personajului prin puține, dar judicios folosite mijloace artistice.

Ei bine. Recent, am primit din partea autorului o carte de format mic, dar plină de frumusețe, care poartă același titlu cu schița publicată de noi.

Întreg firul epic este construit pe o serie de scrisori ale Jojolicăi, adresate prietenei sale, Saveta. Viața eroinei, cu toate evenimentele ei, inclusiv o ședere la Paris și Londra, cu toate aventurile sale erotice sau sexuale, primește conotații în realitatea contemporană nouă. De altfel, Alexandru Jurcan, asemeni lui Caragiale, își alege ca sursă de inspirație și spațiu de desfășurare a subiectelor din majoritatea scrierilor sale, situate în perimetrul epic, lumea contemporană lui.

Pentru eroină, ardelcancă sadea, o aventură erotică nu întâmpină opreliști morale, justificându-și gestul prin lipsa de „bărbăție" a soțului său, Jojolu.

Jojolica, la finalul cărții, ne apare ca o femeie mediocră (săteancă ajunsă într-un oraș de provincie), care este obsedată de dorința de a se adapta și de a-i epata pe cei din jur prin îmbrăcăminte, comportament zis modern, dar, mai ales, prin limbaj care, datorită șubredei sale culturi, este alterat, ilustrând astfel ceea ce lingviștii numesc „etimologie populară". Cuvintele străine sunt pronunțate deformat sau cu un alt sens, datorită apropierii sonore de unele cuvinte românești. Astfel, „baby sitter" (în engleză: îngrijitoare de copii) devine în limbajul său „babă sită"; „sorry" (scuze în engleză) ia forma de „soră" sau „Hollywood" din gura ei iese „Hălivăd" ș.a.

Tendința de caricaturizare străbate aproape tot ce autorul a tipărit în aria epicului.

Dar dincolo de caricatură, de grotesc, transpare omul din autor,

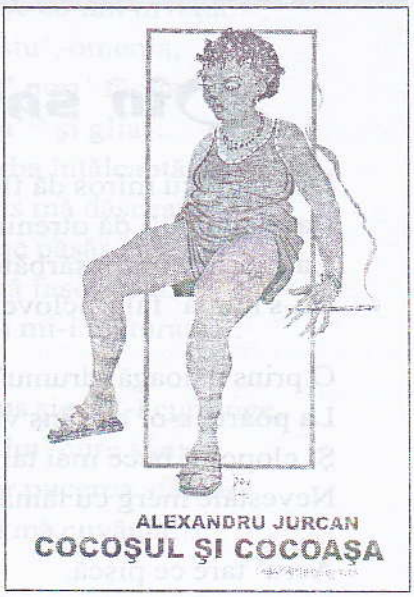

deoarece niciunde nu întâlnești vreo tentă de animozitate. Alexandru Jurcan își privește cu multă simpatie și condescendență personajele. Este părintele lor bun și îngăduitor.

GHEORGHE DORAN

Rândurile de față sunt prilejuite de căsătoria colaboratoarei noastre DIANA PERIAN cu CRISTIAN PETRICĂ NEGOVAN.

Dorim tinerilor căsătoriți mult noroc în viață, „casă de piatră", multă, multă fericire și înțelepciune.

COLEGIUL DE REDACȚIE

Maria Mândroane - Ciclovan

Originară din Ciclova Română, județul Caraș-Severin.

În satul natal își termină ciclul primar și cel gimnazial, ca apoi să urmeze, firesc, liceul în Oravița.

După absolvirea liceului, timp de zece ani, își câștigă existența fiind angajată ca telefonistă la Reșița.

În 1989 se înscrie la Facultatea de Litere, Istorie și Filozofie a Universității de Vest din Timișoara, pe care o absolvă în anul 1994. Este doctorandă și își desfășoară activitatea ca muzeograf la Muzeul Satului Bănățean din Timișoara.

A publicat poezii în grai bănățean în diferite publicații și reviste de gen și a tipărit trei cărți cu astfel de creații: ***Steluța călăuzitoare*** (Eurobit, 2000), ***Malu' cu flori*** (Tip-Art, Oravița, 2005) și ***Măimuca*** (Marineasa, 2005).

Din 1997, este colaborator permanent la radio Timișoara, în cadrul emisiunii „Duminica la prânz".

Din 2002 conduce cenaclul „Cărașul" din Oravița, cu revista „Vatra Cărașului", care are ca scop reabilitarea fenomenului condeierilor țărani din Banat, fenomen unic în țară și chiar în Europa.

În pregătire are încă trei cărți: ***Maria*** (versuri cu caracter religios), ***De-ale peștitului*** și ***Moș Adam și baba Eva***, ambele în grai bănățean, pe care le așteptăm cu toată dragostea.

Dîn satu' cu miros dă floare

Dîn satu' cu miros dă floare,
Bace arângu'[1] dă otrenii,
Ca-n orișie mare sărbătoare
Mi-s numa' fală șiclovenii;

O prins năloagă[2] drumu' mare,
La poartă s-or astrâns vișine
Șî clopotu' bace mai tare,
Nevestăle merg cu tămâne;

Aeru' tare ce pișcă,
Vremea ră bace la ușă,
Bucacele nu-s dostrânsă
Șî lemnele nu-s adusă...

Dar în sobă-i tare bine,
Mama mestecă-n gulaș
Șî s-ar givăni cu mine,
Că d-abia m-o prins pr-acas...

Dar io, cu una, cu doauă,
Nu pot ochii să-i dășchid,
În tucătu'[3] cu fața noauă
Numa' șe dzuitai dă frig.

– Eșci linoasă,[4] mă sfăgeșce,
Ăstai năravcăpătat,
Văd că domnia-ț' prieșce,
Orașu' ce-o măzărat![5]

Casc șî mă încing măi tare,
Mi-s la muma, nu-i vrun bai,
Greu' șî rău' dispare,
Că-n sân dă mumă îi rai!

Baba-n oglidă s-aceie,[6]
Fodorii[7] șî-i potriveșce
Pră su' sucna dă nigeie
Dă slujbă să prigăceșce

Șî mă pringe-un dor dă ducă,
Doru' șe-l port la oraș;
Într-un suflit zbor în Cucă
Pân' la moșu' la sălaș;

În poiata[8] a bătrână
Moșu-m' mestecă-n ciniăr
Coleașa groasă cu smântână
Șî cu brândză dîn șiubăr...

Cât mănânc îm' povistășce
Fir din păr șe îi prîn sat,
Drăgăstos mă sfătuiește
Dă sat să nu mă-ndăpart.

Dîn șopru miros dă poame
Mă-nvăluie ca-ntr-o mătasă...
D-abia mâncai, pân' iar mi-i foame,
Doamne, că bine-i acas!!!

La izvoare

Mă-ntorc cu fală la izvoare,
Graiu' d-acas mi-i sărbătoare,
Cununa moşilor m-adastă
Şî ca o pasăre măiastră
Mi-i-ngemnu' lor sfânt şî cumince,
Dîn pilda lor cu loare-amince
Dăzleg năobosîta taină,
Dîn şoapta lor măi ţăs o haină,
Cuvântu' viu îl coc în mine
Şî după şe îl frământ bine
Îl las să cânce şî să zboare
Ca ciocârlia pră răcoare,
Că-i fagure, dîn pat ce scoală,
Ce zviduieşce[9]-n orşe boală!
D-atâcea ori să mă sălvez
Mă-ntorc acas şî-n strălivez,[10]
Îm' curăţ viaţa dă buiez...
Mă spăl, mă răcoresc în iaz,
Alerg ca mânzu' pră izlaz;
Merg la mormânţ' s-o ţuc pră maica,
Pră nana dus, apoi pră taica,
Pră tata dus şî el curând,
Nu mă dăspart dă ei, în gând...
Îi plâng, li-i cânt, li-i spun şî glume,
Dă câce văd ş-aud prîn lume;
Cât ne vorbim ei mă alină
Prîn grai bătrân şî sfântă smirnă;
Îm dau pucere şî-m' dau vântă,[11]
Să rămân driaptă şî nă-nfrântă:
– Vedz ce-ai ajiuns, îm' spune nana,
Da tocma d-aia să iai sama,
Să nu zmînceşci şe-ai câşcigat,
Că daru tău dă sus îi dat...
Ş-aşceaptă dă la cine mulce,
Când omu' bun stă să ce-asculce,
Că şine îş' iubeşce graiu
Sfinţăşce locu' şî mălaiu' ;
Cui satu' i-i urât, străin,
Ăla nu-i suflit dă român!
– Tu fii conioară,[12] râge maica,
Ţ-ai rostoit potcaş[13] ţălaica,[14]
Eşci glasnică,[15] şî-m pare bine,
Că eşci un „şoim", zâţă[16] din mine!
Pră unge-i fi, io ce-oi vighea,
Şî ce bogicăi[17] dă-i zuita,
A care-ai fost, a care-mi eşci,
Tu viaţa noastră s-o trăieşci,
Urma să ne-o înfloreşci!!!
L-aud pră tata, înduioşat:
– Rămâni cu şe ce-am învăţat:
Să-ţ' aperi rostu', omenia,
Năstînsă să îţ' porţ' făclia,
Să aperi otoru'[18] şî glia...
Moşu', cu vorba înţăleaptă,
Dîn dulşele vis mă dăşceaptă,
Spră drumu' şe păşăsc m-arată,
Că tanicu'[19] să faşe bleată,[20]
Când calea nu mi-i măturată...

Tot neamu' dus şieriu'-l cupringe,
Prîn vâna lor îm' cure sânje;
Prîn viacu' lor pucerea sfântă,
Mă vingecă şî mă cuvântă!!!

---

[1] arâng – clopotul de la biserică
[2] năloagă – lume multă
[3] tucăt – dună
[4] linoasă – leneşă
[5] măzărat – aici cu sens de domn cu tabieturi
[6] a se aceia – a se îmbrăca de sărbătoare
[7] fodori – pliuri la poale
[8] poiată – căsuţă mică din lemn
[9] a zvidui – a vindeca
[10] strălivez – locul dinainte de livadă
[11] a da vântă – a da putere, sens, rost
[12] conioară – aici cu sensul de nepoată
[13] potcaş – ager, isteţ
[14] ţălaica – (peiorativ) gură care vorbeşte mult
[15] glasnică – cu putere sau talent de-a glăsui
[16] zâţă – fire, rădăcină, neam
[17] a bogicăi – a căuta, a scobi
[18] otorul – loc împrejmuit
[19] tanic – praf
[20] bleată – pată, murdărie.

Maria Drulă (Suciu) sau nostalgia începuturilor

Cândva, în Cenad, străbătea satul, mai mult singură, o fată cu părul natural ondulat, de acasă până la Şcoala din centrul comunei.

Era Maria Suciu (azi Drulă).

Cei mai de mult în localitate poate îşi mai amintesc de ea. Pentru cei tineri şi cei nou veniţi, prezenţa ei rară pe ulițele comunei pare un lucru insolit.

Astăzi este profesoară de limba română şi latină la Colegiul Naţional „G. Coşbuc" din Motru, jud. Gorj. Ca să ajungă aici, a trebuit să parcurgă un drum lung şi sinuos, plin de gropi şi primejdii. Dar ea a ştiut, ca toţi ai săi, să-şi păstreze verticalitatea şi mândria.

Volumul de versuri ***Ecouri târzii***, pe care-l avem în faţă, ne dezvăluie o conştiinţă poetică matură şi frământată. Despărţirea, apoi îndepărtarea de izvoare nasc în sufletul ei un dor în cel mai pur sens românesc al cuvântului.

Revelatorie ni se pare poezia ***În loc de C.V.***, din care reproducem câteva versuri ilustrative:

„Am venit pe lume într-o zi
undeva
în satul cu nume întrebător
.....
Ascultând firele ierbii, într-o
noapte Ielele măiestre m-au
prins de mijloc şi eu am
râs fascinată de roua
cerului"

Înălţarea sa spirituală este minunat exprimată şi în poezia ***Ipostaze***:

„...din zori m-am răzvrătit
În sine-mi cu stânca
ce poartă urme de
prometeice lanţuri, dar
Tac ca să nu spulber
cenuşa păsării Phoenix
din care-mi făuresc
eternele aripi"

Am păstrat spre final poezia ***Re(venire)***, pe care o reproducem în totalitate, deoarece ni se pare o minunată şi ilustrativă sinteză venită ca sprijin celor afirmate în subtitlul intervenţiei noastre:

„îmi culc ochiul
pe aceeaşi filă
pierdută între
cutele vremii

Mama
îmi şopteşte stins
eterna rugăciune
culeasă

în asfinţit din
miresmele fânului
de veacuri cosit de
Tata

Mi se pare
că aud
învârtindu-se-n tindă
roata olarului ce

se trudea
să făurească amfore
din lutul crud
mirosind a

veşted frunziş
a pâine şi vin

Iar
când cocorii
îşi plâng înserarea
Eu îmi
caut frântura de neuitare."

Deşi modestă ca număr de pagini, cartea Mariei Drulă (Suciu) ***Ecouri târzii*** conţine între coperţele ei multe teme, multe ipostaze filozofice, dar, mai ales, multă, multă ***Poezie***.

GHEORGHE DORAN

SPORT

CAMPIONAT DE MINIFOTBAL

Spre sfârşitul lunii iulie şi începutul lunii august a.c., în comuna noastră s-a desfăşurat un campionat local de minifotbal, reluându-se, astfel, o mai veche tradiţie. Au fost înscrise 6 echipe formate din tineri cenăzeni, totalizând un număr de aproape 60 de tineri.

Meciurile s-au desfăşurat pe terenul sportiv al Şcolii generale din comună, la sfârşitul fiecărei săptămâni.

Campionatul s-a desfăşurat în sistemul „fiecare cu fiecare", acordându-se echipei victorioase 2 puncte, iar pentru meci egal câte un punct fiecărei echipe.

După disputarea tuturor meciurilor, s-a întocmit un clasament şi, pe baza punctelor acumulate, s-a stabilit ca primele patru echipe să intre în semifinale, ca apoi cele două formaţii victorioase să joace finala.

Ca recompense s-au acordat diplome şi cupe primelor trei clasate. Astfel, au primit trofeele acordate echipele:

* pt. locul I – echipa condusă de RADU COSMIN
* pt. locul II – echipa condusă de RADU CRISTI
* pt. locul III – echipa „Demolatorii"

Festivitatea de înmânare a trofeelor s-a desfăşurat pe terenul de sport al Şcolii generale, iar campionatul s-a încheiat cu o masă prietenească luată în sala Căminului cultural.

Începutul ne pare promiţător şi rămânem cu speranţa că în viitor vor participa mai multe echipe şi jucători, ca tradiţia să nu se piardă şi tinerii să fie antrenaţi în astfel de activităţi sportive, în vederea descoperirii unor noi talente pentru echipa reprezentativă a Cenadului.

DORIN DRONCA

CALENDARUL LUCRĂRILOR AGRICOLE

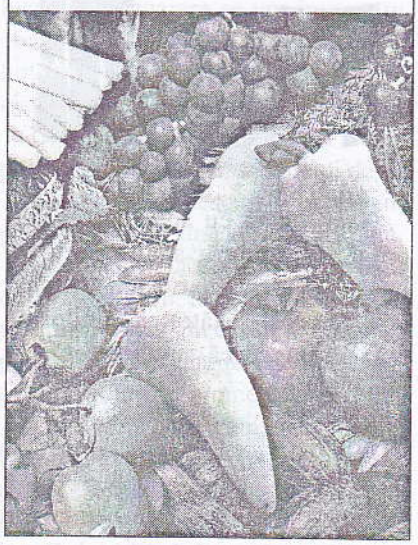

Ne aflăm aproape de finalul unui an de producţie (2006) şi începutul unui nou an de producţie în agricultură, dar, din păcate nu ne putem lăuda cu rezultate notabile. Majoritatea paorilor cenăzeni au obţinut rezultate slabe în acest an, mulţi dintre ei fiind în imposibilitatea de a-şi relua ciclul de producţie. Poate că singurele exploataţii agricole sunt asociaţiile mai mari (cea condusă de domnul Vasile Tîrziu), care vor ieşi cât de cât notabil.

Motivele care au dus la această situaţie sunt mai multe, şi putem aminti următoarele: lipsa subvenţiilor, scumpirea motorinei şi a tuturor produselor care concură la producţia agricolă şi, nu în ultimul rând, excesul de apă din primăvară, care a dus la o dezvoltare necorespunzătoare a plantelor, multe suprafeţe trebuind să fie întoarse din cauza băltirilor de apă.

Pe lângă producţia mică, inexistenţa unei pieţe stabile de desfacere a determinat ca preţurile să fie mici, rezultatele fiind catastrofale.

Este de prevăzut pentru anul viitor ca multe suprafeţe să rămână necultivate (pârloage), cu toată bunăvoinţa şi hărnicia cenăzenilor.

Fără o intervenţie hotărâtă a statului, agricultura, care este „cu un picior în groapă", în curând îşi va da obştescul sfârşit. În lunile care au rămas până la sfârşitul anului, şi anume noiembrie şi decembrie, se execută mai puţine lucrări, şi anume:

LUNA NOIEMBRIE

În cultura mare

Se continuă arăturile de toamnă la adâncimea minimă de 30 cm. Înainte de executarea arăturilor se aplică gunoi de grajd (sau îngrăşămintele chimice mai greu solubile, cu fosfor şi potasiu).

Se controlează în magazii şi depozite starea produselor depozitate din punct de vedere al bolilor şi dăunătorilor. Combaterea insectelor dăunătoare se face prin tratarea cu substanţe chimice.

Exemplu: Reladan 10 ml/1 litru de apă se aplică pe aproximativ 20 m.p.

Se verifică atacul de rozătoare în câmp, la un grad de atac mare punându-se momeli cu Baraki sau Thionex.

La produsele depozitate în silozuri se suplimentează stratul de pământ cu cât scad temperaturile.

În legumicultură

Se continuă recoltările la varză, ridichi de lună, spanac. Se depozitează cartofii şi alte legume din locurile de păstrare provizorii în pivniţe.

Se pregătesc componentele pentru amestecul din răsadniţe: nisip, mraniţă, pământ de ţelină, turbă.

În pomicultură

Se continuă cu săpatul gropilor pentru plantările de primăvară.

Se fertilizează cu gunoi de grajd şi se execută arăturile între rânduri.

În gospodărie se face o fertilizare cu complexe 1-2 kg în funcţie de mărimea pomului şi se aplică 2-4 lopeţi de mraniţă la fiecare pom, în proiecţia coroanei.

La piersic se poate face un tratament cu zeamă bordeleză (piatră vânătă) în concentraţie de 3 %.

În viticultură

Se continuă lucrările de fertilizare şi arături.

Se desprind lăstari de pe sistemul de susţinere şi se poate face o tăiere provizorie.

Se muşuroiesc butucii în vederea intrării în iarnă.

LUNA DECEMBRIE

În această lună lucrările agricole sunt tot mai puţine, avându-se în vedere mai ales controlul periodic al produselor depozitate.

La silozuri se urmăresc zilnic temperaturile prin coşurile de aerisire.

Se poate începe aprovizionarea cu seminţe de legume pentru răsaduri, care se seamănă în răsadniţe în luna ianuarie.

Se controlează periodic culturile de toamnă, eliminându-se eventualele excese de apă.

Ing. GEORGE IVAŞCU

În anii 60-70, era în Bucureşti unul, NICOLAE TOPOR se chema, care, atunci când pleca la serviciu cu umbrela, tot cartierul făcea acelaşi lucru. Aţi înţeles, desigur, că e vorba de marele meteorolog.

*

Am amintit de Topor pentru că, aproximativ în aceeaşi perioadă, la Cenad vieţuia unul CILIBOC, care avea previziuni meteorologice formidabile. Nu-i mai puţin adevărat că pe seama lui s-au făcut şi multe glume.

*

Trec anii... Iată că, după dl prof. Strungariu, se pregăteşte cătinel-cătinel să intre în deceniul al nouălea al vieţii şi dl înv. DAMIAN ION. Sănătate, nea Ioane!

*

Sfârşitul lui iulie a fost unul canicular. Temperaturi de peste 35 ^{0}C s-au abătut asupra cenăzenilor. Arşiţa a lovit în bătrâni, în copii, dar şi în bieţii paori care s-au chinuit să recolteze grâul şi orzul.

*

Este curios faptul că unii oameni de pe aici, fie tineri, fie bătrâni, intelectuali sau ţărani, au început să se salute cu CIAO încă înainte de „ocupaţia italienilor." Am văzut un caz incredibil: acum câţiva ani, în apropiere de Teremia Mică, un inginer român l-a salutat pe un fermier italian cu „ciao", iar acesta din urmă i-a răspuns cu „bună ziua". No, servus, fraţilor!

*

Sediul primăriei adăposteşte o parte din tablourile donate de renumiţi pictori timişeni şi din ţară cu ocazia taberelor de vară ţinute la Cenad înainte de 1989. Personal, cred că expunerea unora pe holul de la intrare nu este cea mai bună soluţie. Bănuiţi de ce.

*

În septembrie 1551, turcii ocupă Cenadul. Castelanul Petru Nagy şi întreaga garnizoană fug de rup pământul la apariţia otomanilor.

*

În anul 1571, consemnăm la Cenad ca „sangeacbei" pe unul anume Iskender. În acelaşi an este numit arendaş al minelor de silitră şi al atelierelor de fabricat pulberi din Elayetul Timişorii.

Gata, odată cu apariţia secetei, orăcăitul nocturn al broaştelor a încetat. Şi greierii tac. Numai falnicii noştri cocoşi şi lătratul câinilor ne mai amintesc că suntem totuşi o comunitate.

*

O comunitate parcă ruptă în două; cu oameni care se ostenesc să nu se salute, unii schimonosiţi de ură şi invidie... Şi aceasta pentru ce?

*

Celebra catedrală din Paris, Notre Dame, a fost construită între 1163 şi 1245. Puţin mai târziu, Paul Aradie punea pe colina Montmartre temelia bazilicii Sacre-Coeur. Noi ce făceam pe atunci?

*

Iniţiativa de a-l sărbători în mod festiv pe dl prof. ION STRUNGARIU a venit, firesc, de la Comloşu Mare. Şi asta spune ceva.

*

GHIŢĂ ANUICHI şi dl CRĂCIUN NICOLAE, primarul comunei, au salvat în cele din urmă situaţia. Participant la „sindrofie", m-am bucurat că i-am cunoscut pe IONEL şi EMILIA JIANU.

*

În această vară, în grădinile noastre au fost angajaţi cosaşi şi nu culegători.

*

EDIT PLOSCH, căsătorită şi stabilită de mai mulţi ani în Austria, după ce a citit în „Cenăzeanul" articolul despre Luis Trenker, m-a sunat şi mi-a spus că acesta a fost şi un valoros actor, ceea ce eu nu ştiam.

*

A plecat dintre noi NEA FERI, valoros veterinar al satului. Ca unul care l-am cunoscut foarte bine, vă pot spune că a fost, aşa cum se spune în popor, un om de omenie. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

*

Deşi au amenajat o clădire mai ceva ca sediul gării din Predeal, cei de la CEC au uitat sau refuză cu încăpăţânare să angajeze un nou funcţionar pe post. Aşa că cenăzenii, tineri sau bătrâni, sunt nevoiţi să se deplaseze la Sânnicolau Mare, la o agenţie CEC şi aşa supraaglomerată.

COLŢ ALB

IN MEMORIAM

Cu lacrimi în ochi şi cu durere în suflet amintim celor care au cunoscut-o că în 27 august s-au împlinit 12 ani de când scumpa noastră fiică BURLUI SAVETA a plecat dintre noi pentru totdeauna.

O, amară şi tristă soartă,
Nemiloasă este moartea.
Nu i-a fost milă de tine
C-ai trăit zile puţine.
Chiar în floarea tinereţii
Ţi-a curmat firul vieţii.

Părinţii mei, veniţi la crucea mea,
La mormânt cât staţi
Numele meu să-l strigaţi,
Căci eu din mormânt v-aud,
Dar nu pot să vă răspund.
Dumnezeu s-o odihnească în pace!

PĂRINŢII

Pescarul cenăzean

Al doilea concurs

Am scris în numerele anterioare despre vidul legislativ şi despre suprapunerea de funcţii şi atribuţii în ceea

ce priveşte pescuitul, dar se pare că, în sfârşit, se află în faza de proiect o nouă lege a pescuitului. Aceasta prevede exact organele abilitate de executare a controalelor şi aplicare a sancţiunilor.

Printre altele, se stipulează în lege că pescuitul sportiv se poate desfăşura atât pe timp de zi, cât şi pe timp de noapte, de pe mal sau din barcă.

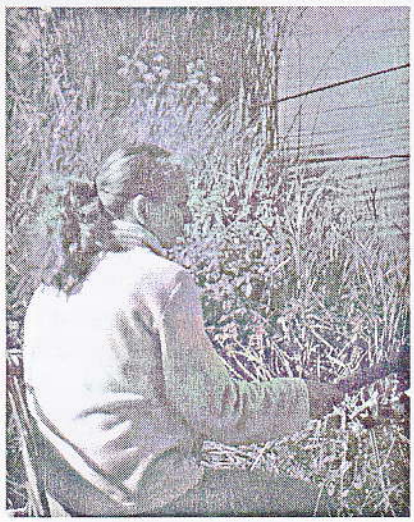

În ceea ce priveşte pescuitul profesionist, este prevăzut a se desfăşura pe Dunăre şi pe Prut, în toate zilele având acces şi pescari sportivi.

În ceea ce priveşte pescuitul pe râul Mureş, în porţiunea cât face graniţa cu Ungaria, am venit cu propunerea să se facă pe bază de reciprocitate, atât în privinţa metodelor folosite, cât şi a perioadei de prohibiţie, în caz contrar făcându-se o protejare unilaterală a peştilor.

Veşti bune pentru pescarii din Cenad: Consiliul local a aprobat suma de 110.000.000 lei pentru începerea lucrărilor de amenajare a bălţii de lângă cimitirul ortodox, cunoscută sub numele „bara de la ţigani".

Această sumă este suficientă pentru draglinarea a aproximativ 350 m.l., la o lăţime de 10 m.

Amenajarea va continua prin atragerea de resurse de la pescarii locali, prin contribuţie benevolă.

Cei care vor contribui cu mâna de lucru la amenajare se vor bucura în continuare de facilităţi care se vor hotărî în adunarea generală a Asociaţiei locale.

Dintre acţiunile organizaţiei locale putem aminti organizarea celui de-al 2-lea concurs de pescuit din acest an, pe peninsula de lângă cantonul silvic.

Concursul s-a desfăşurat pe data de 16 iulie 2006, în condiţii de deplină sportivitate. Fiecare concurent a pescuit cu două undiţe a două cârlige fiecare, folosind momeli diferite.

Comitetul de organizare, constituit din conducerea Asociaţiei locale şi grupa de controlori (Ivaşcu George, Dănilă Ioan, Niglaş I., Maxim Nicolae, Erdei Mihai, Rusu Ioan şi Popa Ovidiu), a fost puternic susţinut de Bălan Gheorghe şi de Flonta Ioan, care au asigurat micii de o calitate deosebită, bere rece şi sucuri. Mulţi locuitori ai Cenadului au participat la eveniment în calitate de spectatori, iar alţii au venit să-i încurajeze pe concurenţi.

Participanţii au concurat pe două grupe de vârstă: seniori şi juniori. La seniori au participat 30 de concurenţi, iar la juniori, 8 concurenţi.

Premiile, constând în ustensile de pescuit, s-au dat la cantitatea de peşte prins, pentru locurile 1, 2 şi 3 la seniori şi juniori şi un premiu special pentru cea mai mare cantitate de peşte prins.

La seniori, podiumul a arătat în felul următor:

1 - Păcurar Doru 4,5 kg
2 - Merza Mircea 4,35 kg
3 - Giurcuţă Cristian 3,5 kg

La juniori:

1 - Pîţ Mario Nicolae 3,67 kg
1 - Chira Denis 1,8 kg
3 - Cîmpan Daniel 1,2 kg

Demn de memorat că ocupantul locului I la juniori, Pîţ Mario Nicolae, este un junior promiţător: prin rezultatul său ar fi urcat pe podium şi la seniori.

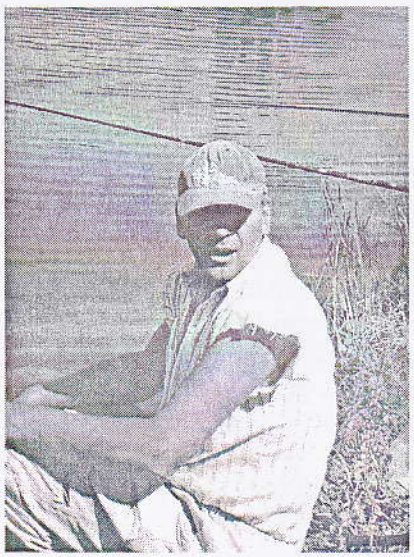

Premiul special pentru cea mai mare captură a fost luat de Păcurar Doru, cu un caras de 0,250 kg.

Sperăm ca în acest an să mai reuşim să organizăm cel puţin un concurs, la care să fie o participare mai numeroasă.

În privinţa combaterii braconajului, au fost executate controale împreună cu lucrătorii Postului de Poliţie, fiind aplicate avertismente şi amenzi.

În perspectivă, ne pregătim să iniţiem pentru pescarii cenăzeni un concurs dotat cu premii pentru cele mai mari capturi ale anului. Cu regulamentul concursului şi cu alte noutăţi vă vom ţine la curent în numerele viitoare.

Pescarilor sportivi din Cenad, **GEORGE IVAŞCU** le doreşte „Fir întins!"

Recomandări pentru drumeție

Intenționam să vă povestesc ceva despre Munții Apuseni. Cum suntem în plin sezon estival, iar dumneavoastră, dragi cititori, sunt sigur că sunteți cu rucsacii burdușiți, gata de plecare, câteva sfaturi nu vă strică.

Dificultățile mai des întâlnite pe traseele turistice ale munților noștri sunt mai ales în legătură cu orientarea, unele trasee nemarcate sau slab marcate solicitând drumeților eforturi suplimentare. Orientarea se face într-un teren variat, cu multe și succesive denivelări. Orientarea este mai dificilă în zonele acoperite cu păduri, ca și în cele cu numeroase poteci și drumuri de căruță (forestiere).

Dificultățile se mai datorează climei aspre și umede, mai ales în Carpații Meridionali, unde întâlnim numeroase zone cu stâncării și abrupturi (vezi M-ții Făgărașului, Piatra Craiului etc).

Peșterile vizitabile, la rândul lor, prezintă dificultăți pentru depășirea cărora se recomandă prezența în grup a unui ghid calificat și un echipament adecvat. După știința mea, cele mai multe peșteri le întâlnim în Apuseni și în Munții Aninei.

În zonele carstice, unde circulația apelor se face în porțiuni mari în subteran, lipsesc izvoarele de suprafață (ex. Cetățile Ponorului, Izbucul Gălbenei); este recomandabilă cunoașterea surselor de apă accesibile și stabilirea traseelor și a locurilor de campare în funcție de acestea. În urmă cu câțiva ani, m-am aplecat să beau apă din cristalinul și veselul Râușor, în apropierea Mânăstirii Colți. N-am apucat să iau două căușuri, că dr Velciov m-a avertizat că, la douăzeci de metri în amonte, sunt zece găini moarte aruncate în apă, în mod cert de către cei trei sau patru viețuitori ai locului. Într-o altă drumeție, desfășurată în Cheile Șușarei, am băut apă din pârâu uitând că în amonte, la nici o sută de metri, era o haldă de minereu de plumb. Cât privește consumul de apă pe traseele unde aceasta nu există, o să vă povestesc o întâmplare petrecută cu Dani Sarkani în masivul Țarcu, în numărul viitor al publicației noastre.

Și acum, pentru o bună reușită a drumeției dumneavoastră, vă recomand următoarele:

* Înainte de plecarea în excursie sau drumeție, documentați-vă asupra itinerarului propus;
* Alegeți traseele turistice în funcție de experiența și pregătirea fizică;
* Busola și harta, bine utilizate, vă sunt de un real folos;
* Informați-vă de la cabanieri și pădurari asupra stării potecilor, podețelor, marcajelor pentru traseele pe care urmează să le străbateți;
* Calculați cu atenție timpul ce vă este necesar pentru parcurgerea traseului ales;
* Nu porniți singuri la drum. (Am pățit-o și eu în Bucegi și a trebuit să hrănesc câinii ciobanilor cu ciocolată albă, cumpărată cu bani grei de la Cabana Babele);
* Nu consumați băuturi alcoolice înainte și în timpul drumețiilor;
* Nu faceți focul în păduri, nu aruncați chibrituri sau țigări aprinse;
* Ocrotiți flora, fauna, peșterile, apele;
* În caz de furtună, părăsiți imediat culmea, nu vă adăpostiți sub copacii izolați sau lângă stânci, nu alergați;
* La plecare, luați cu dumneavoastră o mică trusă medicală;
* Nu pătrundeți în peșteri fără ghid autorizat, acolo unde este destinat;
* Închei prin a vă mai spune că de mare folos pe munți vă mai sunt ciobanii și mâile lor (grămezi de piatră) și, de ce nu, puteți apela la Salvamont, la Jandarmeria montană și chiar la alți turiști de pe trasee.

Gata cu vorba, cenăzeni, vă sugerez și de această dată: FUGIȚI ÎN MUNȚI !!!

Tăul Urât (Agățat) din Retezat – 1997

August 2002. Popas la Cabana Buta

ION SAVU